

POLITIET

Justis- og beredskapsdepartementet

Postboks 8005 Dep
0030 Oslo

Politidirektoratet

Deres referanse:
21/157

Vår referanse:
21/3684 - 32

Dato:
01.02.2021

Hørings svar - forslag om endringer i smittevernloven (portforbud)

Vi viser til Justis- og beredskapsdepartementets høringsbrev av 08.01.2021 med oversendelse av felles høringsnotat fra Helse- og omsorgsdepartementet og Justis- og beredskapsdepartementet om portforbud. Etter avtale svarer Politidirektoratet her én dag etter fristen.

Politidirektoratet har forelagt høringen for politidistriktene og særorganene. Vedlagt følger høringsuttalelser fra Øst politidistrikt, Sør-Vest politidistrikt og Oslo politidistrikt. Vi har i tillegg mottatt innspill fra Innlandet og Sør-Øst politidistrikter, innspillene er inkorporert nedenfor.

Departementene foreslår at det i smittevernloven ny § 4-3 b gis hjemmel for Kongen til å fastsette forskrift "som begrenser adgangen til opphold på steder der allmennheten kan ferdes, herunder regler som forbyr opphold på slike steder". Vilkåret er at det er strengt nødvendig av hensyn til folkehelsen og saklig avgrenset til å forebygge eller motvirke overføring av covid-19. Det framgår av høringsnotatet at det forutsettes at nedstenging av virksomheter etter smittevernloven kap. 4 ikke har vært tilstrekkelig og at man befinner seg på FHIs risikonivå 5 (ukontrollert spredning), jf. høringsnotatet s. 6. Generelt uttales at det skal svært mye til.

Etter bestemmelsen skal et forbud detaljere sted og tid der begrensningene skal gjelde, samtidig som man ikke skal stenge for et minimum av menneskelig kontakt og må sikre ivaretagelsen av kritiske og viktige samfunnsfunksjoner. En generell begrensning må altså åpne for unntak. Det er også knyttet kontrollmekanismer til varighet av vedtak og foreleggelse for Stortinget.

Politidirektoratet har ikke merknader til utforming av bestemmelsen eller innholdet av kontrollmekanismene. Politidirektoratet legger til grunn høringsnotatets vurdering av de rettslige utgangspunktene for tiltak etter smittevernloven og grunnlovmessighet, og har ikke merknader til dette. Vi viser imidlertid til Oslo politidistrikts merknader om at det er viktig at forholdet til demonstrasjonsretten (forsamlingsfriheten) tydeliggjøres ved vedtakelse av portforbud, og mener at det kan være hensiktsmessig at departementet omtaler forholdet mellom portforbud og demonstrasjoner særskilt i proposisjonen.

Politidirektoratet

Til begrunnelsen for å foreslå en særskilt hjemmel for portforbud

I utgangspunktet anser departementene at smittevernloven § 7-12 gir tilstrekkelig hjemmel for å gi forskrift med innhold som omfatter portforbud dersom det blir strengt nødvendig. Man ønsker imidlertid å forankre slike bestemmelser i Stortinget, både fordi det prinsipielt bør gjøres når man ser at det er et mulig fremtidig scenario og pragmatisk for å sikre økt legitimitet.

Politidirektoratet er enig i at en særskilt lovbestemmelse gir bedre legitimitet til hjemmelsgrunnlag for et portforbud enn smittevernloven § 7-12. Som Oslo politidistrikt påpeker, er det i seg selv også positivt med lovgivningsprosess som gjør at spørsmålet blir prinsipielt og praktisk belyst. Det kan etter det vi forstår også være at man ved forslaget tenker at det er litt lettere å få aksept for at det vedtas et portforbud når man kan vise til at Stortinget har gitt særskilt hjemmel. En mulig innvending er at en risiko ved å skaffe seg et slikt verktøy er at man ubevisst senker terskelen for å benytte det når man kunne ha løst et problem med andre midler. Politidirektoratet mener likevel at dersom situasjonen skulle bli slik at regjeringen velger å innføre portforbud, er det hensiktsmessig at dette gjøres med utgangspunkt i et særskilt lovgrunnlag slik det foreslås, framfor smittevernloven § 7-12.

Som det framgår nedenfor, er vi imidlertid skeptiske til bruk av portforbud som virkemiddel, både generelt og slik det er beskrevet i høringsnotatet.

Portforbud som virkemiddel

Politidistriktene som har avgitt høringsuttalelser er skeptiske til portforbud som virkemiddel. Dette knytter seg for det første til at portforbud anses som noe fremmed, og et brudd på den generelle kontrakten i Norge mellom myndigheter og borgere med gjensidig tillit. For det andre framholdes at det ikke vil være et forholdsmessig tiltak ved covid-19. For det tredje vil utilstrekkelige mulighetsbetingelser for håndheving kunne medføre svekket tillit til politiet. Politidirektoratet deler langt på vei politidistriktenes synspunkter.

Til høringsnotatets henvisning til andre lands portforbud

I høringsnotatet argumenteres med at portforbud "er en type tiltak som de fleste andre europeiske land ser ut til å ha hjemmel for å innføre". Vi vil bemerke at det i Norden kun synes å være Finland som har hjemmel. Øst politidistrikt framholder: "Det er grunn til å se hen til at de andre skandinaviske landene, som vi vanligvis sammenligner oss med i forhold til rettsregler, ikke har en tilsvarende hjemmel. Norges rettstradisjon står, slik vi ser det, fjernere fra de europeiske land som spesielt nevnes i høringsnotatet som eksempler på land med hjemmel for portforbud." Bruk av portforbud sammenfaller med de landene i Europa som har hatt erfaring med diktatur og autoritære regimer, eller en annen protestkultur. Portforbud har vært brukt i tilknytning til demonstrasjoner og uroligheter. Norge har ikke erfaringer med den type voldsomme massedemonstrasjoner som i f.eks. Frankrike.

Oslo politidistrikt påpeker at det den siste tiden har vært flere markeringer av grupperinger som er meget kritiske til regjeringens smittevernpolitikk. Etter det Politidirektoratet erfarer, er det foreløpig ikke noe stort omfang av dette, myndighetenes tiltak synes fortsatt å ha stor oppslutning. Selv om et portforbud med vide unntak etter sitt innhold ikke nødvendigvis har en større praktisk begrensning på befolkningen enn nedstengingstiltak som kan iverksettes innenfor dagens regelverk, vil begrepsbruken og inntrykket av reelle og følte restriksjoner kunne trigge bredere motstand. Når høringsnotatet forutsetter at et poeng med å innføre

portforbud også vil være at det gir en signaleffekt om alvor, er det et tveegget sverd. Øst politidistrikt påpeker at signal kan formidles med samme effekt ved tydelige nasjonale råd og anbefalinger, og mener at en hel eller delvis nedstenging vil kunne ha den samme signaleffekten.

Til høringsnotatets forutsetninger om terskelen for å vedta portforbud

I høringsnotatet diskuteres om og når portforbud vil kunne være et forholdsmessig tiltak for å motvirke covid-smitte. FHIs utgangspunkt er at det er et unødvendig grovt maktmiddel som ev. bare kan forsvares smittevern faglig og juridisk ved "en desperat situasjon der alle andre kontaktreduerende tiltak er godt gjennomført, men har vist seg å ikke bremse epidemien, prevalensen av frittgående smitteførende personer i samfunnet er høy, og sykehusene er i ferd med å kollapse". Departementene legger seg imidlertid på Helsedirektoratets litt lavere terskel, "ekstreme situasjoner, der man vurderer at stenging av alle ikke-essensielle virksomheter ikke vil være nok til å redusere mobiliteten og kontakten i befolkningen i tilstrekkelig grad", og uttaler samtidig at det "ikke kan utelukkes at et lokalt portforbud om kvelden og natten kan anses som mindre inngripende og mer virkningsfullt enn nedstenging i gitte situasjoner".

Øst politidistrikt påpeker til dette at et portforbud vil ramme husstander med mange personer og lite boligareal ekstra hardt, og det må stilles strengere krav til begrunnelsen enn det departementene her gir uttrykk for. Distriktet stiller spørsmål ved om man her i tilstrekkelig grad har sett hen til at det finnes andre aktuelle tiltak som kan iverksettes sammen med eller i stedet for en hel eller delvis nedstenging. Distriktet stiller også spørsmål ved om det er mulig å iverksette tilstrekkelige tiltak for å verne barn og andre sårbare grupper ved et slikt portforbud. Sør-Vest politidistrikt mener at FHIs vurdering av terskel som fagmyndighet bør tillegges avgjørende vekt.

Politidirektoratet har ikke merknader til spørsmålet om hvor terskelen ev. skal ligge ("desperate" vs. "ekstreme" situasjoner), men mener at det ikke er helt samsvar mellom alvorligheten i den situasjonen som etter departementenes egen forutsetning skal begrunne portforbud og de unntak høringsnotatet forutsetter at portforbudet skal inneholde: I pkt. 1.5 s. 11 refereres Helsedirektoratets anbefaling om at portforbud på dagtid forutsetter vidtgående unntak, bl.a. for at befolkningen kan handle og gjøre nødvendige ærend. Departementene selv viser i sin vurdering i pkt. 6.1 til som eksempler på unntak at det kan gis anledning til å "gå ut for å handle nødvendige varer, trene, gå tur med hunden osv., eksempelvis med angivelse av maksimal tid og avstand fra hjemmet". Nærmere unntakstilfeller, både for hva om kan anses nødvendig hele tiden og ellers deler av døgnet er beskrevet i pkt. 6.5.1.5. Departementene forutsetter selv at unntak langt på vei kan være så omfattende at man nærmer seg en normalsituasjon (men at et formelt utgangspunkt om forbud fordrer hjemmel for portforbud). Politidirektoratet mener at det er vanskelig å se at man ikke kan oppnå det samme ved nedstenging gjennom de reglene vi allerede har.

Til høringsnotatets forutsetninger om unntak og kontrollnivå

Vår vurdering er at forutsetningene i høringsnotatet samlet sett bærer bud om at vedtak om portforbud vil måtte inneholde mange unntak, og potensielt vil kunne omfatte alle. Til det kommer at det også åpnes for at unntak kan formuleres med generelle og vurderingspregede vilkår, f.eks. at det bare er tillatt å gå ut dersom det er nødvendig og ikke kan utsettes osv., jf. høringsnotatet pkt. 6.5.1.5.

Politidirektoratet vil bemerke at hvor vide unntakene er vil ha betydning for muligheten til å kontrollere etterlevelse. Jo flere personer som legitimt kan være ute, og jo flere unntakstyper man må vurdere, desto mer ressurser må man benytte dersom man skal kontrollere. I

høringsnotatet erkjennes at effektiv håndheving og sanksjonering forutsetter at de vedtak som treffes er tilstrekkelig klare, og at antall unntak vil kunne få betydning for politiets ressursbruk. I forlengelsen av det legges til grunn at fremleggelse av dokumentasjon for at man har lov til å bevege seg utendørs vil måtte være tillitsbasert, og at det derfor ikke bør stilles for strenge krav til denne dokumentasjonen. Det uttales videre at "[b]asert blant annet på utfordringer knyttet til kontroll av om vilkårene for straffbarhet vil være oppfylt, bør sanksjonering i straffesporet først og fremst vil være aktuelt ved de alvorlige tilfellene, eksempelvis ved gjentatte og klare overtredelser av portforbudet der manglende inngripen vil gå ut over den alminnelige rettsfølelsen". Departementene understreker i høringsuttalelsen at utgangspunktet vil være dialog og rådgivning, og det er viktig at politiet først og fremst tar en trygghetsskapende rolle. I tillegg til at det vil være mindre ressurskrevende, kan det også bidra til å ivareta politiets gode relasjon til befolkningen.

Politidirektoratet støtter den tillitsbaserte tilnærmingen som man finner i dagens smittevernregulering, den har vist seg å fungere. Men når begrunnelsen for å innføre portforbud vil være at denne ikke har vært tilstrekkelig,¹ kan det være grunn til å stille spørsmål om hvor tjenlig et portforbud er som er såpass tillitsbasert som det legges opp til gjennom unntaksadgangen og kontrollnivået som er beskrevet i høringsnotatet.

Det vil her kunne oppstå et spenn mellom det kontrollnivået som er mulig og publikums forventninger, noe som kan bidra til at tilliten til politiet og viljen til å etterleve regelverket reduseres. Det fordrer at man ved et portforbud tydelig kommuniserer de begrensninger regelverk og ressurser gir for politiets muligheter for å kunne håndheve.

Sør-Vest politidistrikt framholder at selv om tilliten mellom befolkning og offentlige myndigheter i Norge generelt er høy, kan så inngripende tiltak som portforbud redusere tillit og etterlevelse dersom tiltaket må vare over tid. Det er da viktig at tiltaket ikke bare gjelder for den lovlydige delen av befolkningen, mens det gis ingen eller liten konsekvens for dem som bryter regelverket. *Sør-Vest politidistrikt* påpeker at man derfor kan komme i en situasjon der straff vil skape økt mistillit i deler av befolkningen, samtidig som hensynet til majoritetens vilje til etterlevelse er avhengig av at brudd får konsekvenser. Distriktet påpeker at håndheving av regelverket vil være viktig å balansere på rett nivå – ikke nidkjær, men tilstrekkelig til at den oppleves som effektiv.

Oslo politidistrikt påpeker at hvis det etableres omfattende portforbud og politiet får en sentral rolle i håndhevingen, vil politiet raskt kunne utfordres ressursmessig. Politiet er ikke dimensjonert for både å kunne håndheve et omfattende portforbud og ivareta de øvrige politioppgavene tilfredsstillende. Videre vil håndheving ved bruk av politiet kunne slå negativt ut for befolkningens tillit til politiet, noe som i det lange løp også kan gå ut over politiets øvrige oppgaver. Distriktet antar at det blir særlig problematisk bl.a. hvis utformingen av et portforbud har liten aksept hos publikum. Oslo politidistrikts erfaringer rundt håndheving av dagens covid-19-regelverk tilsier at befolkningens motivasjon til å etterleve et såpass inngripende tiltak som portforbud vil være avhengig av effektiv strafforfølgning, ved siden av dialog og veiledning. En mindre del av befolkningen vil antakelig ikke vise noen respekt for portforbudet, slik man har sett i forbindelse med karantene-reglene og forbud mot private fester mv. Dette tilsier at regelverket også må legges til rette for effektiv strafforfølgning. Den

¹ Eksempelvis gjør liberalt innhold av karantene det vanskelig å konstatere brudd. Det at noen ikke påtreffes hjemme betyr ikke at de bryter karanteneplikten, regelverket gir adgang til å gå ut så lenge man kan unngå nærkontakt med andre. Noen systematisk kontroll med troverdig oppdagelsestrussel innbyr dagens karantene-regelverk ikke til.

delen av befolkningen som lojalt vil følge opp portforbudet vil også ha en sterk forventning om at klare brudd på portforbudet sanksjoneres.

Antallet personer med unntak, lave krav til dokumentasjon og vurderingspregede vilkår kan bidra til at det oppfattes som at politiet ikke kontrollerer tilstrekkelig og kan medføre redusert tillit til politiet. Også gjennomførte kontroller vil kunne medføre svekket tillit dersom regelverket oppfattes urimelig eller tilfeldig. *Sør-Vest politidistrikt* påpeker at unntak for ulike kategorier vil være nødvendige, men at unntakene utfordrer muligheten til håndheving og rettferdig likebehandling av ulike situasjoner som oppstår i befolkningen.

Dersom politiet skal forutsettes å håndheve brudd på portforbud, og håndhevingen skal oppfattes legitim, er det viktig at unntak utformes tydelig og med klare krav til dokumentasjon. Det mener også Innlandet politidistrikt i sitt innspill. Vi viser ellers til Oslo politidistrikts detaljerte vurderinger om dette i deres høringsuttalelse.

Kontroll og håndheving – forutsetninger om hjemler og ressursbehov

Det framgår av høringsnotatet at politiet forutsettes å få en sentral rolle ved kontroll, håndheving og sanksjonering av vedtak om portforbud.

På hvilken måte behov for kontroll, håndheving, ordenstjeneste og straffeforfølgning vil gi seg utslag i ressursbehov vil avhenge av hva som forutsettes både om politiets og andres rolle og hvordan et vedtak om portforbud utformes.

Spørsmål om hjemmel til bruk av tvang for å håndheve portforbud

I høringsnotatet er det vurdert og lagt til grunn at det ikke skal gis hjemmel i § 4-3 b til å tvinge personer tilbake i hjemmet eller hindre dem i forlate det. Det vises i høringsnotatet til smittevernlovens utgangspunkt om frivillig medvirkning og at et slikt generelt tiltak i stor grad uansett må baseres på borgernes frivillige etterlevelse, jf. høringsnotatet s. 61-62.

Politidirektoratet støtter vurderingen om at portforbudsbestemmelsen i § 4-3 b ikke skal gi hjemmel til tvang (bruk av fysisk makt) for gjennomtvange portforbudet. Dersom et portforbud hadde vært så vidtrekkende at politiet var forutsatt å hindre personer i å reise ut av et område eller også å bringe personer tilbake med tvang, ville det ikke bare ha krevd store ressurser, men også ha medført stor risiko for tap av tillit. Oslo politidistrikt uttaler også at de er enige i at det ikke er behov for en slik form for håndhevelse nå.

Dette er imidlertid ikke til hinder for at politiet ved straffbart brudd på portforbudet etter politiloven § 7 første ledd nr. 3 kan hindre adgang eller fjerne noen med makt.

Bruk av andre enn politiet til kontroll og håndheving

Ved et portforbud vil det ellers oppstå behov for kontroll av personer utendørs med plikt til å dokumentere at man har unntak fra portforbudet, bruk av makt for å avklare identitet, eventuelle tiltak etter politiloven § 7 for å opprettholde ro og orden, og straffeforfølgning for brudd på portforbudet. Når det gjelder kontroll av om personer som går ute under portforbudet omfattes av unntak, er det som nevnt potensielt en ressurskrevende oppgave.

I høringsnotatet forutsettes at andre statlige og kommunale etater som har erfaring med kontrollvirksomhet kan gis fullmakter til å kreve dokumentasjon og gi pålegg uten at politiet er til stede, se høringsnotatet 6.10.2, s. 62. I høringsnotatet er det lagt til grunn at smittevernloven § 4-10 gir hjemmel til det, siste ledd gir departementet hjemmel til å pålegge "andre myndigheter" plikter. Også andre enn politiet kan altså benyttes til kontroll med hjemmel i smittevernloven. Høringsnotatet nevner i pkt. 6.10.3 at opprettholdelse av ro og orden og håndheving av lovbrudd er politisære oppgaver som først og fremst bør ivaretas av

politiets personell, men at politiet ev. kan tildele begrenset politimyndighet. I høringsnotatet framholdes at det av hensyn til forutberegnelighet kan være grunn til å vurdere om det er hensiktsmessig med en samlet regulering i forskrift av bistand (til smittevernmyndigheten) for gjennomføring av portforbud. Vi forstår det slik at det vil innebære at myndighet til aktørene gis direkte i forskrift, og ikke ved at politiet gir andre begrenset politimyndighet. Som det framgår av høringsnotatet s. 62, gir ikke politiloven tilstrekkelig grunnlag for å kreve at en person som oppholder seg utenfor hjemmet fremlegger dokumentasjon. Også politiets kompetanse må framgå i vedtaket om portforbud.

Politidirektoratet stiller seg positiv til at forskrift som fastsetter portforbud også gir andre enn politiet adgang til å utøve kontroll, men ikke ev. pålegg eller bruk av makt for å avklare identitet. Politidirektoratet mener at det er en bedre løsning enn at kun politiet får slik hjemmel og så må gi andre begrenset politimyndighet for det formålet. Oslo politidistrikt uttaler:

Tildeling av begrenset politimyndighet vil etablere flere plikter og rettigheter enn det som er nødvendig for å gjennomføre denne kontrolloppgaven. Blant annet som en konsekvens av de pliktene som følger med begrenset politimyndighet er det et krav om opplæring som etter gjeldende praksis er på minimum 40 timer. Det er ikke realistisk å gjennomføre slik opplæring. OPD vil anbefale at et vedtak (forskrift) om portforbud fastsetter hvilke andre grupper enn politiet som kan utøve kontrollvirksomhet. Med en slik fremgangsmåte kan rettigheter og plikter avgrenses til det som er absolutt nødvendig for gjennomføring av kontrolloppgaven, og opplæringskravet antas å kunne reduseres vesentlig. Kontrollører som ikke tilhører politiet må utstyres med en legitimasjon som viser at de har kontrollmyndighet. Det er etter OPDs syn ikke nødvendig eller forsvarlig at kontrollører utenfor politiet får myndighet til å gi pålegg eller bruke fysisk makt. Det vil gi en noe redusert effektivitet sammenliknet med kontroll med politipersonell som har slik myndighet, men OPD antar at kontrollvirksomheten i seg selv – samt trusselen om straff ved brudd på reglene – likevel vil gi effektiv håndheving.

Politidirektoratet tiltrer Oslo politidistrikts vurdering. *Sør-Vest politidistrikt* er mer skeptisk til å la andre enn politiet stå for kontrollen, og viser til at en krise som begrunner portforbud vil oppleves så alvorlig at tiltak ikke bør overlates til andre enn den etaten som i det daglige håndhever lov og orden å håndheve det. Politidirektoratet mener at når kompetansen begrenses til ren kontroll uten andre tiltak overfor personen enn å tilkalle politiet, vil det være mindre problematisk.

Politidirektoratet legger til grunn at det er mest hensiktsmessig å gi kommunale myndigheter (med kontrollkompetanse) eller Sivilforsvaret slik myndighet. Politidirektoratet deler høringsnotatets forutsetning om at Forsvaret (HV) ikke bør benyttes til kontroll og håndheving. Vi viser her til Oslo politidistrikts vurdering, som vi tiltrer. Det gjør også *Sør-Vest politidistrikt*.

I høringsnotatet gis det på s. 62 føringer om den nærmere reguleringen av innholdet av dokumentasjonsplikten, herunder at det i portforbudvedtaket bør angis hva konsekvensen skal være av manglende fremleggelse. Politidirektoratet mener at brudd på plikt til å vise dokumentasjon bør være straffesanksjonert i portforbudvedtaket.

Det legges i høringsnotatet til grunn at det ikke vil være nødvendig at andre enn politiet skal håndheve smittevernreglene ved bruk av fysisk makt, og at politiet da også bør være tilbakeholden med å gi begrenset politimyndighet som gir slik adgang. Politidirektoratet er enig

i at det ikke vil være behov for å gi andre begrenset politimyndighet for å ivareta polisiære oppgaver i tilknytning til håndheving av portforbud, og at behovet for å benytte fysisk makt ikke vil være til stede i stort omfang. Det potensielle behovet reduseres betraktelig ettersom brudd på portforbudet ikke skal kunne håndheves med tvang. Politidirektoratet er ellers også enig i høringsnotatets forutsetning om at politiet må være tilbakeholden med å gi begrenset politimyndighet for å benytte fysisk makt. Vi viser her også til Oslo politidistrikts vurdering om dette. Det klare utgangspunktet for Politidirektoratet er for øvrig at politiet selv skal ivareta politioppgaver som fordrer politimyndighet med egne ressurser. Selv om det her ikke synes aktuelt, vil vi bemerke at dersom det skulle oppstå et behov, vil politiet ev. kunne nedprioritere andre oppgaver i politidistriktene en periode der ressursene er påkrevd til håndheving av portforbud. Det kan dreie seg om nedprioritering av publikumstjenester, etterforskning og forvaltningsoppgaver. Det kan også være aktuelt å sette ATB (arbeidstidsbestemmelsene) til side. En del av politiets ressurser kan også frigjøres ved at politiet innenfor dagens rammeverk benytter flere forsvarsressurser og tollressurser der vi allerede får bistand, dvs. i tilknytning til grensekontrollen.

Straffeforfølgning

I høringsnotatet er det forutsatt at "sanksjonering i straffesporet først og fremst vil være aktuelt ved de alvorlige tilfellene, eksempelvis ved gjentatte og klare overtredelser av portforbudet der manglende inngripen vil gå ut over den alminnelige rettsfølelsen". Politidirektoratet støtter en slik forutsetning. Det gjør også Sør-Øst politidistrikt og Oslo politidistrikt.

Håndheving i form av straffeforfølgning vil primært skje som en etterfølgende reaksjon og antas å ha en allmennpreventiv virkning, likevel slik at det kan tenkes bruk av pågrepelse eller andre straffeprosessuelle tvangsmidler som også kan ha en stansende eller avvergende virkning. Etter Oslo politidistrikts vurdering bør strafferammen for brudd på reglene om portforbud gi grunnlag for pågrepelse etter strpl. § 171, særlig med tanke på å kunne gripe inn effektivt der det foreligger gjentakelses- eller unndragelsesfare (og unntaksvis også bevisforspillelsesfare). Politiet bør gis kompetanse til å avgjøre spørsmålet om tiltale, slik at reaksjoner kan komme så raskt som mulig.

Særlig om utsatte grupper

I høringsnotatet pkt. 6.6 vises det til at barn og andre sårbare grupper vil ha behov for å ivaretas under portforbud, ettersom slike tiltak har en tendens til å forsterke ulikheter, slik at personer som fra før er i en vanskelig situasjon, vil få det enda vanskeligere. For enkelte er hjemmet som portforbudet i praksis påbyr en å oppholde seg i, ikke trygt. Departementene ber høringsinstansene gi innspill til hvilke grupper som vil få det særlig vanskelig, og til hvilke tiltak som kan være aktuelle for å gjøre situasjonen bedre for dem.

Innledningsvis vil Politidirektoratet bemerke at når politiet blir avlastet eller supplert i arbeidet med kontroll av portforbudsunntak og har en litt høyere terskel for å etterforske saker, kan politiet i større grad skjerme politiresurser som jobber med barn og andre utsatte.

Oslo politidistrikt framholder at selv om portforbudet skulle være velbegrunnet og oppfylle krav om nødvendighet og forholdsmessighet, er det ikke gitt at håndheving vil være forholdsmessig. Politiet må derfor gjøre en konkret vurdering av dette i hvert enkelt tilfelle. For noen grupper kan omkostningene ved håndheving bli ekstra store. Dette vil etter Oslo politidistrikts syn gjelde blant annet rusmisbrukere uten fast bosted, som er en gruppe sårbare mennesker som tilbringer mye av sin tid i områder som kan være aktuelle for portforbud. Disse vil ha begrensede muligheter for å overholde et portforbud med mindre det etableres

særskilte ordninger som ivaretar deres behov. En streng håndheving av portforbud overfor denne gruppen vil kunne være en særlig belastning og må antas å ha begrenset effekt smittevernmessig. Det må også legges til at et portforbud kan skape uro i de åpne rusmiljøene og behov for ekstra politiinnsats i disse. En annen gruppe som Oslo politidistrikt trekker fram er barnerike familier i små leiligheter. Det gjør også Øst politidistrikt, som synes å mene at det egentlig ikke er mulig å avhjelpe problemene med å lage unntak. Belastningen ved å overholde portforbudet for disse er større enn for dem med romslige boforhold. Håndheving av portforbudet overfor denne gruppen kan oppleves urimelig og undergrave respekten både for politiet og smittevernreglene.

Med hilsen

Benedicte Bjørnland
politidirektør

Dokumentet er elektronisk godkjent uten signatur.

Vedlegg:

Høringsuttalelse - forslag om endringer i smittevernloven (portforbud) - Øst politidistrikt

Høringsuttalelse - forslag om endringer i smittevernloven (portforbud) - Sør-Vest politidistrikt

Høringsuttalelse - forslag om endringer i smittevernloven (portforbud) - Oslo politidistrikt